

Ett jämställt Västerbotten 2023 - 2030

Länsstyrelsen
Västerbotten

Titel: Ett jämställt Västerbotten
Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten 2023
Redaktörer: Monica Forsman, Charlie Lundgren,
Anna Ivarsson
Text: Länsstyrelsen Västerbotten
Illustrationer: Soja
Adress: Länsstyrelsen Västerbotten,
901 86 Umeå
Telefon: 010-225 40 00
E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se
Hemsida: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
Diarienummer: 801-9428-2022

Förord

Vi står inför en stor samhällsomvandling, en omvandling som kräver att vi arbetar för en jämställd utveckling för att möta utmaningarna på bästa sätt. Detta behöver vi tillsammans arbeta för så att Västerbotten blir ett län där kvinnor såväl män aktivt väljer att bo, leva och verka i. Tillsammans kan vi göra mer och tillsammans kan vi ta ansvar för att alla våra invånare får goda levnadsvillkor hela livet ut.

Vi har många goda exempel att vara stolta över i länet, hur ett aktivt jämställdhetsarbete påverkar såväl en organisation som en kommun och främst invånarna.

Länsstyrelsen har i uppdrag från regeringen att ta fram länsstrategier för ökad jämställdhet i ett led att regionalisera jämställdhetspolitiken. Denna strategi visar en riktning som krävs för att få en mer hållbar utveckling i länet. Utifrån diskussioner med regionala aktörer, underlag och fakta, har vi tagit fram denna länsstrategi i bred samverkan.

Denna strategi ska främja en mer jämställd utveckling, så att kvinnor och flickor, män och pojkar kan leva sina liv fria från våld och få ta del av hela samhället på likvärdiga villkor

Med denna strategi vill Länsstyrelsen konkretisera arbetet för ökad jämställdhet och tillsammans med regionala aktörer, kommuner och befolkning aktivt arbeta för bättre förhållanden för länets kvinnor och män, oavsett geografiska och demografiska skillnader. Det ska inte spela någon roll var vi bor - vi ska ha samma makt att forma samhället och våra egna liv.

Helene Hellmark Knutsson
Landshövding, Länsstyrelsen Västerbotten

Lars Lustig
Länsråd, Länsstyrelsen Västerbotten

Innehåll

Ett jämställt Västerbotten – en regional strategi 2023–2030	5
--	----------

Tre regionala mål	7
--------------------------	----------

Omfördela makten mellan kvinnor och män	8
---	---

Förebygg och bekämpa mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor	10
---	----

Förändra könsstereotypa föreställningar	12
---	----

Tillsammans!	14
---------------------	-----------

Uppföljning av strategin	16
---------------------------------	-----------

Länsstyrelsens uppdrag och roll inom jämställdhetspolitiken	17
--	-----------

Den nationella jämställdhetspolitiken	18
---------------------------------------	----

Andra styrande dokument om jämställdhet	19
---	----

Ett jämställt Västerbotten – en regional strategi 2023–2030

Strategin Ett jämställt Västerbotten syftar till att stärka länets arbete för ökad jämställdhet. I strategin har internationella och nationella målsättningar omvandlats till regionala mål och delmål. För att bidra till en ökad samordning och samverkan, och för att skapa ett mer effektivt arbete för jämställdhet i hela Västerbotten, behöver strategins mål och delmål integreras i regionala och lokala styrdokument samt i verksamheters arbete.

Strategin ska inte ses som en handlingsplan som i detalj beskriver åtgärder och insatser, utan som en övergripande beskrivning av hur vi kan komma dit vi vill, det vill säga Ett Jämställt Västerbotten.

Ett verktyg för att öka jämställdheten i hela länet
Strategin är ett av verktygen på vägen mot ett mer jämställt Västerbotten fritt från våld, för länets alla invånare. Strategin ska hjälpa länets verksamheter att bidra till samarbete, lärande och praktiskt arbete inom jämställdhetsområdet. För att lyckas med detta tar strategin sin utgångspunkt i länets behov och förutsättningar och kopplar samman dem med den nationella jämställdhetspolitiken.¹

Den övergripande målsättningen är att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Strategin belyser grundläggande frågor för ett hållbart samhälle där demokrati, folkhälsa och mänskliga rättigheter är en förutsättning för jämställdhetsarbetet.

I jämställdhetsarbetet är det viktigt att ta i beaktande att det finns fler maktordningar än kön som påverkar invånares livsvillkor, till exempel de sju diskrimineringsgrunderna², klass, stad och landsbygd samt majoritetssamhället i relation till minoriteter. Därför bör jämställdhetsarbetet alltid utgå ifrån "alltid kön, men inte bara kön" eftersom gruppen kvinnor eller gruppen män inte är enhetliga. Det finns dessutom personer som inte definierar sig inom de två könen.

¹ Jämställdhet - Regeringen.se

² Diskrimineringsgrunder - vad är det? | DO

Strategin är uppdelad i tre regionala mål för Västerbottens län. Varje mål innefattar en beskrivning, delmål samt nyckeltal. Målen är utarbetade i dialog med regionala nätverk, referensgrupper av praktiker respektive forskare, samt ett utvärderingsstöd.

För invånare och verksamheter

Syftet med strategin är att öka jämställdheten för länets invånare. Kvinnor och män, flickor och pojkar, icke-binära samt personer med transexfarenhet ska uppleva ett mer jämställt och jämlikt Västerbotten. De som ska använda strategin är verksamheter i Västerbottens län, så som statliga myndigheter, lärosäten, civilsamhällesorganisationer, regionen, länets kommuner samt näringsliv. Genom att arbeta med strategins mål kan verksamheter i länet bidra till att uppfylla internationella, nationella och regionala målsättningar om hållbara, trygga, jämställda och jämlika samhällen, och göra Västerbotten till en bättre plats för alla oss som bor och verkar här.

Delmålen är formuleringar som tydliggör och avgränsar det regionala målet. Delmålen kompletteras med kvantitativa och mätbara nyckeltal.

Nyckeltalen används för att synliggöra status och följa upp förändringar inom de regionala målen. Dessa mått ska vara relevanta, väletablerade samt möjliga att följa på nationell, regional och lokal nivå. Nyckeltalen i strategin kompletteras med mer regional och lokal statistik på Länsstyrelsens hemsida.

Tre regionala mål

Strategin innehåller följande tre regionala jämställdhetsmål för Västerbotten:

**Omfördela makten
mellan kvinnor och män**

**Förebygg och bekämpa mäns och pojkars våld
mot kvinnor och flickor**

**Förändra könsstereotypa
föreställningar**

Målen baseras på de nationella jämställdhetspolitiska målsättningarna och har anpassats utifrån regionala behov. För vissa verksamheter kan ett mål upplevas mer aktuellt än ett annat, men precis som de nationella jämställdhetspolitiska målen hänger de regionala målen ihop, är beroende av och förutsätter varandra.³

Mäns våld mot kvinnor är det begrepp som regeringen använder i den nationella strategin. Våldet betraktas som den yttersta konsekvensen av ett samhälle som inte är jämställt. Begreppet avser alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld. Fokus är kvinnor och flickors särskilda utsatthet.

Vilka som omfattas av målen

Samtliga mål innefattar kvinnor och män, flickor och pojkar, icke-binära samt personer med transerfarenhet som är födda i Västerbotten eller som har flyttat hit. I Västerbottens län bor och verkar invånare i glesbygd, landsbygds- och fjällnära orter, liksom i kustnära städer.

³ Till exempel: För att kunna omfördela makten på ledande och beslutsfattande positioner behöver kvinnor och män ges samma förutsättningar. Förutsättningarna påverkas i sin tur bland annat av möjligheterna till heltidsarbete, trygghet och likabehandling på arbetsplatsen, men också av uttaget av föräldraledighet, föräldrapenning och fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Omfördela makten mellan kvinnor och män

I politiken, på arbetet och på fritiden

Mäns dominans på maktpositioner inom politiken, offentlig förvaltning och näringsliv har inte brutits. Idag har kvinnor mindre makt än män i Västerbotten, trots att kvinnor har generellt en högre utbildningsnivå. Maktobalanser påverkar formella och informella beslut, vilka i sin tur har inverkan på kvinnors och mäns liv, hälsa, trygghet och vardag. Mäns våld mot kvinnor är en yttersta konsekvens av den maktobalans som råder mellan kvinnor och män i länet.

Den ojämna makt- och ansvarsfördelningen som finns i hemmet påverkar kvinnors möjlighet att delta i samhället på samma villkor som män.⁴ Fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet kan påverka kvinnors handlingsutrymme och möjlighet att exempelvis ta politiska uppdrag. I Västerbotten har män generellt mer makt och mer tillgång till att fatta beslut än kvinnor eftersom det är fler män på ledande och beslutsfattande positioner inom

politiken, i kommuner, myndigheter, civilsamhälle, näringslivet och akademi.⁵ Kvinnor och män som engagerar sig i samhällsfrågor blir mer utsatta än tidigare för hot och hat, och utsattheten är ännu högre för personer i ledande eller beslutsfattande positioner. Kvinnor på ledande och beslutsfattande positioner utsätts i än högre grad än män för sexuella trakasserier samt hat och hot.⁶ Ur en demokratisk utgångspunkt ska beslut som berör kvinnor och män i Västerbotten också fattas av både kvinnor och män. Förutom att uppnå en jämn numerär fördelning, innebär det även att ha makt över dagordningen och inflytande över beslutens utformning.

Det behövs mer kunskap om vilka faktorer utöver kön som påverkar människors liv, hälsa, trygghet och vardag, för att fler beslut ska beakta både kvinnors och mäns och flickors och pojkars livssituation och villkor.

4 En fråga om tid (scb.se)

5 Ett jämställt Västerbotten? - YouTube samt Jämställdhet | Länsstyrelsen Västerbotten (lansstyrelsen.se)

6 Kvinnor och män i politiken (skr.se)

Delmål

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt, möjlighet och villkor att

- vara aktiva samhällsmedborgare och beslutsfattare, oavsett var i länet de bor
- forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer, oavsett var i länet de bor.

Nyckeltal⁷

- Könsuppdelad statistik gällande:
 - ledamöter, ersättare och ordförande i kommunfullmäktige, kommunstyrelser, regionfullmäktige samt regionstyrelsen
 - förtroendevalda som uppger att de utsatts för hot och trakasserier och/eller våld, skadegörelse och stöld
 - styrelser bland de största kommunala bolagen i respektive kommun
 - doktorander och professorer vid de tre universiteten
 - chefer utifrån sektorstillhörighet
 - styrelser bland de 20 största företagen
 - styrelser och chefer inom större mediebolag i länet
 - styrelser samt aktivitetsledare/tränare inom idrottsrörelsen.

⁷ Detta är ett urval av nyckeltal som kommer följas under strategiperioden. Samtliga nyckeltal presenteras i På tal om kvinnor och män som finns på Länsstyrelsens webb och Region Västerbotten.

Förebygg och bekämpa mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor

På nätet, i hemmet och i skolan

Mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor, mot varandra och mot sig själva är ett allvarligt problem i vårt län. Kvinnor och flickor i Västerbotten utsätts oftare för våld av en närstående man eller pojke, medan män och pojkar oftare utsätts för våld av en okänd annan man eller pojke på en offentlig plats. Kvinnors och flickors rädsla att bli utsatta för våld av en närstående påverkar också deras upplevelse av trygghet och begränsar dem i deras vardag. I Västerbotten uppger till exempel kvinnor en mycket större oro att utsättas för sexualbrott än vad män uppger.⁸

Hittills har arbetet i länet tenderat att hantera våldets konsekvenser snarare än dess orsaker och det är få verksamheter i Västerbotten som arbetar med universellt våldsförebyggande arbete. Utvecklingen av ett utökat universellt förebyggande arbete mot våld behöver därför pågå parallellt med att fler återfallsförebyggande insatser vidtas för att män och pojkar ska upphöra att utöva våld mot kvinnor och flickor.

I Västerbotten brister samhället även i att upptäcka våldsutsatta kvinnor och flickor samt erbjuda dem likvärdigt stöd, skydd och vård, oavsett var i länet

de bor. Förutsättningarna för skyddat boende och stadigvarande boende varierar inom länet.⁹ Få kommuner har ett avtal med en tjej- eller kvinnojour.

I arbetet med att förebygga och bekämpa mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor är det viktigt att uppmärksamma att samhällets brister kan påverka individer flerdigt, eftersom olika maktordningar och strukturer samspelar och förstärker varandra. På så sätt kan samhällets brister få större konsekvenser för personer som på olika sätt avviker från majoritetssamhällets normer exempelvis HBTQI+-personer, äldre kvinnor, kvinnor som har en funktionsnedsättning, kvinnor som tillhör en etnisk eller religiös minoritet, eller kvinnor som saknar uppehållstillstånd.

I Västerbotten behövs också ett bredare och mer konstruktivt engagemang ifrån män och pojkar i arbetet med att motverka våld. Fler män och pojkar behöver ta ansvar för att förändra normer som rättfärdigar våld, köp av sexuella tjänster, näthat och andra begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval.

Mäns våld mot kvinnor är det begrepp som regeringen använder i den nationella strategin. Fokus är kvinnor och flickors särskilda utsatthet för följande våldsuttryck:

- Våld i nära relation.
- Hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.
- Prostitution och människohandel med fokus på sexuella ändamål.
- Sexualiserat våld oberoende av relation.
- Kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi, i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.

Insatserna handlar även om att motverka pojkars, mäns och hbtqi+-personers utsatthet för våld. Insatserna omfattar även kvinnors, flickors och hbtqi+-personers utövande av våld.

⁸ Nationella trygghetsundersökningen, BRÅ

⁹ Jämställdhet | Länsstyrelsen Västerbotten (lansstyrelsen.se)

Delmål

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt, möjlighet och villkor att:

- leva ett tryggt liv fritt från våld, oavsett var i länet de bor
- nås av universellt förebyggande insatser mot våld, oavsett var i länet de bor
- omfattas av en vårdkedja av god kvalitet, oavsett var i länet de bor.

Nyckeltal¹⁰

- Könsfördelning bland länets invånare i åldrarna 16–84 år som oroar sig mycket eller ganska ofta för att utsättas för våldtäkt respektive sexuella övergrepp.
- Antal verksamheter inom hälso- och sjukvården som frågar rutinmässigt om våld
- Antal yrkesverksamma i länet som genomgått Webbkurs om våld respektive Webbkurs heder.
- Antal kommuner i länet
 - som arbetar med universellt våldsförebyggande metoder med genusförändrande ansats
 - som erbjuder stödsamtal till personer som utövat våld mot närstående, med respektive utan biståndsbeslut
 - där socialtjänsten har aktuella skriftliga rutiner vid indikation på våld
 - som kartlägger brott inom området mäns våld mot kvinnor i sina lokala brottsförebyggande lägesbilder
 - som inkluderar arbetet mot mäns våld mot kvinnor i sina medborgarlöften.
- Könsuppdelad kriminalstatistik gällande andel handlagda ärenden som lett till personupplösning av följande brott:
 - misshandel inomhus i nära relationer
 - grov kvinnofridskränkning
 - kontakt med barn i sexuellt syfte (grooming)
 - tvångsäktenskap respektive äktenskaps-tvång/vilseledande till tvångsäktenskapsresa
 - människohandel för sexuella ändamål
 - våldtäkt
 - köp av sexuell tjänst
 - köp av sexuell handling av barn.

10 Detta är ett urval av nyckeltal som kommer följas under strategiperioden. Samtliga nyckeltal presenteras i På tal om kvinnor och män som finns på Länsstyrelsens webb och region Västerbotten.

Förändra könsstereotypa föreställningar

I hemmet, inom utbildning, på jobbet och i företagandet

Könsstereotypa föreställningar om vad män och kvinnor, flickor och pojkar förväntas utbilda sig till, arbeta med eller ansvara för i hemmet, påverkar deras möjligheter till personlig utveckling, deras hälsa och möjligheter att forma sina liv. Traditionella utbildningsval präglar den fördelning vi ser på arbetsmarknaden i Västerbotten. Färre män än kvinnor har utbildat sig på högre nivå, men i samtliga kommuner i Västerbotten tjänar män mer än kvinnor.¹¹ Det betyder att kvinnor som utbildar sig inte får betalt för sin högre utbildning när de kommer ut i arbete eller startar företag.

Arbetsinkomsten är ofta den största inkomstkällan och den ligger till grund för ersättningar som sjukpenning, föräldrapenning och pension. Fler kvinnor har en lägre inkomst och arbetar mer deltid än män, vilket påverkar kvinnors sammanlagda livsinkomst negativt.

Utrikesfödda kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, vilket ytterligare försvårar deras möjligheter till ekonomisk självständighet.

I Västerbotten är uttaget av föräldrapenning mellan kvinnor och män jämnare i jämförelse med riket, men kvinnor tar ändå ut majoriteten av föräldraledigheten i samtliga kommuner. Sammantaget påverkar detta mäns och kvinnors ekonomi, pension samt möjligheter att få och ge omsorg på lika villkor.

Fler kvinnor än män upplever otrygghet på arbetsplatsen, i utbildningssammanhang och i det offentliga rummet i stort, liksom i hemmet – vilket både påverkar var kvinnor kan och vill arbeta, samt hur de mår. Kvinnor och flickor utsätts också i högre grad för sexuella trakasserier i skolan och på arbetsplatsen. Kvinnor söker vård i högre utsträckning än män men är samtidigt mindre nöjda med den vård dom får.

I Västerbotten flyttar också fler flickor och kvinnor än pojkar och män från mindre kommuner till storstadskommuner. Det behövs mer kunskap om vilka faktorer, utöver kön, som påverkar var i länet vi förväntas kunna och vilja leva, bo och verka.

11 Jämställdhet | Länsstyrelsen Västerbotten (lansstyrelsen.se)

Delmål

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt, möjlighet och villkor:

- i fråga om betalt arbete, företagande och ägande som ger ekonomisk självständighet livet ut, oavsett var i länet de bor
- när det gäller utbildning och studieval, genom hela livet och oavsett var i länet de bor
- till en studie- och arbetsmiljö fri från kränkningar och trakasserier, oavsett var i länet de bor
- att ta gemensamt och lika stort ansvar för hemarbetet samt att ge och få omsorg på lika villkor, oavsett var i länet de bor
- till en god och jämlik hälsa, oavsett var i länet de bor.

Nyckeltal¹²

Könsuppdelad statistik gällande:

- förvärvsarbete, inrikes- respektive utrikesfödda
- sammanräknad förvärvsinkomst
- de som beviljas företagsstöd
- utbildningsnivå
- de som någon gång eller flera gånger de senaste tre månaderna blivit behandlade eller bemötta på ett sätt som upplevs kränkande
- utbetalda nettodagar av föräldrapenning samt tillfällig föräldrapenning
- sjuk- och aktivitetsersättning
- patientnöjdheten i primärvården samt akut-mottagningar
- barn och unga som idrottar i förening
- privatägd markareal i länet
- ägande av privatägda lantbruk utifrån taxeringsvärde
- helägda fastigheter
- samägda fastigheter.

12 Detta är ett urval av nyckeltal som kommer följas under strategiperioden. Samtliga nyckeltal presenteras i På tal om kvinnor och män som finns på Jämställdhet | Länsstyrelsen Västerbotten (lansstyrelsen.se) och Region Västerbotten.

Tillsammans!

De senaste 100 åren har hårt arbete och politiska beslut som rör makt och kön lett till ökad jämställdhet i Västerbotten. Västerbotten är ett mer jämställt län än det varit tidigare, men det finns mycket arbete kvar att göra. Fler verksamheter behöver fortsätta ta ansvar för att förändra skadliga maskulinitetsnormer samt förebygga och bekämpa mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor. För att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Är du verksam vid en statlig myndighet, ett lärosäte, inom regionen, en civilsamhällesorganisation, inom näringsliv eller någon av länets kommuner?¹³ Er verksamhet behövs i det långsiktiga arbetet för ett mer jämställt Västerbotten. Läs mer om hur ni kan medverka och ansluta er till Ett jämställt Västerbotten på vår webbsida.

¹³ De aktörer/verksamheter som ingår i länsstyrelsens uppdragsbeskrivning.

Stöd och anslutning

Vi erbjuder följande till verksamheter som ansluter sig:

- Processtöd för implementering av strategin i den egna verksamheten och befintliga styrdokument.
- Ett metodstöd för kartläggning, implementering och uppföljning.
- Plats i Länsstyrelsens regionala jämställdhetsnätverk.
- Publicering på Länsstyrelsens webbsida som ansluten verksamhet.
- Länsstyrelsens nyhetsbrev för jämställdhet.
- Ta del av lärande exempel kring praktiskt jämställdhetsarbete.
- Erfarenhetsutbyte med andra verksamheter.

Förväntningar och ansvar

Vi förväntar oss att verksamheter som ansluter sig ska:

- fatta ett ledningsbeslut om att ansluta sig till Ett jämställt Västerbotten
- skicka in en kortare presentation av hur verksamheten medverkar till/planerar att medverka till målsättningarna i strategin, utifrån mall som tillhandahålls av Länsstyrelsen
- utarbeta, eller tydliggöra redan antagna, verksamhetsspecifika mål som bidrar till strategins målsättningar, utifrån stöd och riktlinjer från Länsstyrelsen
- meddela namn på en kontaktperson för arbetet till Länsstyrelsen
- synliggöra och dela med sig av sitt jämställdhetsarbete till andra verksamheter i länet
- redovisa arbetet till Länsstyrelsen vartannat år, utifrån stöd och riktlinjer från Länsstyrelsen

Uppföljning av strategin

Ett Jämställt Västerbotten sträcker sig över perioden 2023–2030. Under strategiperioden kommer Länsstyrelsen att genomföra en uppföljning med möjlighet till revidering år 2026.

Länsstyrelsens uppföljning av strategin Ett jämställt Västerbotten bygger på en kombination av tre delar:

1. Uppföljning av nyckeltal och statistik

Länsstyrelsen följer vartannat år upp könsuppdelad statistik och nyckeltal på lokal och regional nivå i relation till de regionala målen i strategin. Kön är övergripande indelningsgrund. När det finns statistik med fler indelningsgrunder, kommer det också att användas.

Anslutna verksamheter får gärna följa upp andra/fler nyckeltal.

2. Uppföljning av anslutna verksamheters insatser

Anslutna verksamheter följer upp sina insatser utifrån sin verksamhet och målsättningarna i strategin. Verksamheterna redovisar insatserna vartannat år, med hjälp av stöd och riktlinjer från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen sammanställer redovisningarna till en regional bild över länets arbete utifrån målsättningarna i strategin Ett jämställt Västerbotten.

3. Uppföljning av länsstyrelsens insatser samt stöd till anslutna aktörer

Länsstyrelsen följer årligen upp insatser som Länsstyrelsen genomför, i egen regi eller i samverkan med regionala och lokala verksamheter, inom ramen för strategins målsättningar.

Länsstyrelsen genomför vartannat år en uppföljning av sitt stöd till anslutna aktörer.

Länsstyrelsens uppdrag och roll inom jämställdhetspolitiken

Länsstyrelsen har sedan 1994 en central roll för att jämställdhetspolitiken ska få effekt på regional och lokal nivå. Regeringen beskriver länsstyrelsens uppgift att stödja, samordna och utveckla arbetet med jämställdhet på regional nivå som grundläggande för genomförandet av jämställdhetspolitiken i länen.^{14 15} Länsstyrelsen har ett uppdrag att ta fram en regional strategi för jämställdhetsintegrering.¹⁶ Sedan 2004 har länsstyrelsen ett särskilt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Ansvar för förstärktes 2017 genom antagandet av en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, i vilken myndig-

heten tillskrivs en central roll i genomförandet. År 2022 utfärdade regeringen en särskild förordning för länsstyrelsens arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.¹⁷ I förordningen fastställs bland annat att länsstyrelsen ska ta fram regionala och sektorsövergripande strategier och handlingsplaner.

Länsstyrelsen Västerbotten eftersträvar en sammanhållen jämställdhetspolitik

Länsstyrelsen Västerbotten har valt att ta fram en gemensam länsstrategi för båda uppdragen, i syfte att främja en sammanhållen jämställdhetspolitik. Strategin kompletteras med en särskild handlingsplan för arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Jämställdhetsintegrering, i kombination med särskilda jämställdhetsåtgärder inklusive insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, är regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå samtliga jämställdhetspolitiska delmål. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska inkluderas i den ordinarie verksamheten; i planering, genomförande, uppföljning och utveckling.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor har traditionellt sett sällan inkluderats i arbetet med jämställdhetsintegrering. För Länsstyrelsen är det viktigt att arbetet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, i likhet med de övriga jämställdhetspolitiska delmålen, integreras i det dagliga arbetet för jämställdhet. Så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva sina liv jämställda och fria från våld.

14 Jämställdhetsintegrering - Regeringen.se, Feministisk politik för ett jämställt samhälle (regeringen.se) samt nationell strategi för att nå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra - dir.-201425 (regeringen.se)

15 Länsstyrelserna ska även, utifrån inriktningen i Jämställdhetsmyndighetens uppdrag om att stödja arbetet med jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter (A2020/02041), stödja myndigheters verksamhet med jämställdhetsintegrering på regional och lokal nivå

16 Regleringsbrev 2023 Myndighet länsstyrelserna - Ekonomistyrningsverket (esv.se)

17 Förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor Svensk författningssamling 2021:2021:995 - Riksdagen

Den nationella jämställdhetspolitiken

Allt jämställdhetspolitiskt arbete i Sverige utgår från det nationella jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Detta mål är i sin tur uppdelat i sex delmål.

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.

2. Ekonomisk jämställdhet.

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

3. Jämställd utbildning.

Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

5. Jämställd hälsa.

Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma förutsättning för en god hälsa och erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor¹⁸ har fyra målsättningar:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling.

¹⁸ En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - Regeringen.se samt Mäns våld mot kvinnor | Länsstyrelsen Västerbotten (lansstyrelsen.se)

Andra styrande dokument om jämställdhet

Utöver de nationella jämställdhetspolitiska målen och den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor finns överenskomelser som Sverige har förbundit sig att efterleva, på både global och europeisk nivå.¹⁹

Agenda 2030 är en global handlingsplan med 17 mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet. Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Att arbeta med Agenda 2030 innebär ett åtagande om jämställdhetsintegrering, eftersom agendan uttryckligen säger att ett jämställdhetsperspektiv måste integreras och genomsyras i agendans genomförande för att nå de 17 målen.²⁰

Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR) är den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Deklarationen är ett verktyg för jämställdhetsintegrering och omfattar alla aspekter av verksamheten, såväl det politiska arbetet som arbetsgivarfrågor och servicen till invånarna. Den kan skrivas under av kommuner och regionförbund. I Västerbotten har samtliga kommuner, samt Region Västerbotten, skrivit under deklarationen.²¹

Istanbulkonventionen är det första juridiskt bindande regionala instrumentet om våld mot kvinnor i Europa. Den deklarerar att avskaffandet av våld mot kvinnor är nödvändigt för att kunna uppnå jämställdhet. Konventionens syfte är att skydda kvinnor och flickor mot alla former av våld och att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Den syftar också till att motverka alla former av våld i nära relationer mot barn, mot HBTQI+-personer samt mot nationella minoriteter. Sverige skrev under konventionen 2014 och har därmed åtagit sig att anlägga ett genusmedvetet förhållningssätt i enlighet med artikel 6. Sverige ska rapportera hur konventionen efterlevs till Europarådets expertgrupp GREVIO, som också kommer med rekommendationer i förhållande till det arbete som staten redovisat.²²

The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) eller FN:s kvinnokonvention, är en av nio FN-konventioner för mänskliga rättigheter. Målet med kvinnokonventionen är att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor. Enligt konventionen ska alla stater som antagit konventionen garantera att kvinnor och män har samma rättigheter.²³

19 Regionala strategier och avsiktsförklaringar som har bäring på jämställdhetsarbetet, tex Regional utvecklingsstrategi samt Avsiktsförklaring för folkhälsa finns på Länsstyrelsen Västerbotten samt Region Västerbottens webbplatser.

20 Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling - Regeringen.se

21 CEMR-deklarationen | SKR

22 DisplayDCTMContent (coe.int)

23 UN Women Sverige Kvinnokonventionen -The Convention of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå
www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
vasterbotten@lansstyrelsen.se
010-225 40 00